

THUTO YA DITOKELO TSA BOTHO DIBAKENG TSE SA TLWAELEHILENG

DITHUTO TSE RUTILWENG LENANENG LA DIKETSO TSA THUTO YA DITOKELO

LENANEO LA DIKETSO TSA THUTO YA DITOKELO KE ENG?

Lenaneo la Diketso tsa Thuto ya Ditokelo (REAP) ke boithaopo ba dilemo tse 10 ba thuto ya matjhaba ya ditokelo tsa botho obo eteletsweng pele ke Amnesty International Norway. REAP e sebediswa ke Amnesty International mane Israel, Malaysia, Moldova, Morocco, Poland, Russia, Slovenia, Afrika Borwa, Thailand le Turkey. Hoba ba hlahlobe ditlhoko tsa lehae, basebetsi ba tshebetso ena ya REAP ba kgetha dihlooho tse ikgethileng maebana le ditokelo tsa botho tse amanang hantle le dihlopha tse hopoletseng hona esita le maemo a ditokelo tsa botho a naha. Tabataba ya bohlokwa ya REAP ke thupello ya "baatise" ba thuto ya ditokelo tsa botho – e leng batho bao ka lebaka la diabo kapa maemo a bona setjhabeng ba nang le hona ho tshwaetsa balatedi ba bangata kapa dihlopha tsa batho. Ka ho sebedisa REAP, basebetsi ba tshebetso ena ba kgona ho ba le sekgahla se matla sa ditokelo tsa botho le ho nyehela sepheong sa Amnesty International e le ho theha moetlo le maikutlo a ditokelo tsa botho ka bophara ba lefatshe.

THUTO YA DITOKELO TSA BOTHO DIBAKENG TSE SA TLWAELEHANG

Baithaopi ba thuto ya ditokelo tsa botho ya Amnesty International ba rerile ho

© Amnesty International

Bathahaselli ba ditokelo tsa botho ba bokana ho tshhehetsa Amnesty International 16 Days of Activism mane Motse Kapa, Afrika Borwa, e le ho ntshetsa pele letsholo la Thibelo ya Dikgoka Kgahlano le Basadi.

matlafatsa motho ka mong esita le ditjhaba ka ho hatella hore ho be le tsebo le boitebelo ba mesebetsi tse kgemang le maano a ananetsweng ka lefatshe lohle a ditokelo tsa botho. Merero ena hangata e kgothaletswa ka thuto ya ditokelo tsa botho ka ntle ho phaposi ya borutelo. Dibakeng tse tse eseng tsa thuto ya kamehla, jwaloka dihlopha tsa setjhaba, dihlopha tsa batjha esita le meifo ya lehae, REAP e tsebisa batho ka ditokelo tsa bona le ditokelo tsa ba bang, mme e sebetse ho

matlafatsa motho ka mong ho emela ditokelo tseo. Ditlamorao tse na tsa phetoho ya setjhaba di etswa hore di phethahale ka lebaka la dilekane tsa bohlokwa le mekgatlo ya naha le ya lehae esita le ho sebedisa maikutlo a tshebetso ka ho bokeletsa le ho hlohleletsa batjha. Ka lebaka la thuto ya ditokelo tsa botho, baamehi ba REAP ba ananela disebediswa e le hore e be bathahaselli ba ditokelo tsa botho bakeng sa bona esita le ditjhaba.

‘Ditjhabeng tse ngata batho ba se ba tseba ka ditokelo le boikarabelo ba bona mme ba tsebahatsa dinyewe le hona ho fedisa ho thola.’

Moetsaselekane wa tshebetso ya REAP Afrika Borwa

HO EKETSA SEKGAPHA KA TSHEBEDISANO

Baetsaselekane ba lehae ke metho ya katleho ya REAP. Jwaloka karolo ya merero ya REAP boemong ba naha, Amnesty International e theile dilekane tse matla le Mekgato eo eseng ya Mmuso (NGOs) le mekgato e theilweng ya setjhaba (CBOs). Tshebedisano tse na di eketsa bokgoni ho bohle ba selekane ho fetisa molaetsa wa thuto ya ditokelo tsa botho esita le ho e thoholetsa. Ka hara naha, baamehi selekaneng ba hlwaya REAP e le tshwaetso ya bohlokwa thutong ya ditokelo tsa botho le mesebetsi e thoholetsang phadimehiso ya batho. Ho feta mona, dilekane tse na di matlafaditse sekgapha sa Amnesty International maemong a tlaselase.

Ka ho sebetso hammoho le NGOs le CBOs, REAP e matlafatsa motho ka mong ho emela ditokelo tsa hae esita le ho sebeletsa ho baballa ditokelo tsa ba bang. Amnesty International mona Afrika Borwa e fihlellitse katleh e tsothang ka tshebedisano le CBOs ka ho qolleha, ho tshwara dithupello, matsholo a amanang le thuto ya ditokelo tsa botho esita le ho ba le dipuisano tsa bophelo bo botle

ditleliniking tsa metse ya mahae. Baatso ba REAP ba sebeletsa ho tshireletsa ditokelo tsa basadi le ho fana ka thuto malebana le ditaba tsa HIV le AIDS ka ho buisana le mahlatsipa a dikgoka tsa ka lapeng, baimana esita le batjha. Mohlala, Mosaenedi wa selekane sa REAP wa Lenaneo la Matlafatso ya Mahlatsipa Thohoyandou (TVEP) mane Limpopo o sebeletsa ho se dumelle tshotlo le kgethollo ho ya ka bong ho hang.

Amnesty International Malaysia le yona e fihleletse katleho ka ho sebetso hammoho le NGOs le CBOs ho ntshetsa pele kwetliso le mekgwa ya thuto ya ditokelo tsa botho. Ditho tsohle tse amehang selekaneng di b a le kopano ya selemo le selemo ho tadimisana botjha ka mekutu ya thuto ya ditokelo tsa botho boemong ban aha e le ho ithuta ka e mong le e mong hore tshebetso e ntle ka ho fetisisa e ka ba efe. Ba nang le selekane Malaysia ba ba le ditshebetso tsa kwetliso mabapi le dihlooho tse itseng tsa ditokelo tsa botho, jwaloka tokoloho ya thupello ya tsebisano ka Centre of Independent Journalism, le thupello ya Suara Rakyat Malaysia’s (SUARAM, Maikutlo a Batho ba Malaysia) “tseba ditokelo tsa hae ha o le ditlamong” Ho ba teng ha REAP mane Malaysia ho theile dilekane tse matla tse tshwarellang

'Ke hlokometse hore ba bang ba nang le seabo ba hlophisitse setjhaba sa bona hore ba be le tshebetso e le setjhaba kaofela ... ba bang ba nang le seabo ba bile le hona ho hlahisa ditletlebo tsa bona.'

E mong wa ba selekane sa tshebetso ya REAP, Malaysia

© Amnesty International

Ka hodimo: Baipelaetsi mane Malaysia ba ipeletsa hore ho be le kahlolo e tshepahalang e kgotsofatsang le tokollo ya batho ba tshwerweng ka lebaka la Molawana wa Ka hare wa Tshireletso. **Ka thokonyana ho la leqele:** Bathahaselli ba batjha mane Thailand ba tshwere lebonenyana le tukang bosiu bohle.

nako e telele ho dumella baatisi ho ntshetsa pele mosebetsi wa bona ka tshwanelo le ka matla.

HO HLOPHISA BATJHA KA THUTO YA DITOKELO TSA BOTHO

Amnesty International e hatella hore ho be le moloko o motjha wa motho ka mong ya emelang ditokelo tsa botho ka ho tshehetsa le ho ikamahanya hammoho le dihlopha tsa batjha. Ba nang le selekane sa REAP ba sebedisa thuto ho tshehetsa mekutu ya ditokelo tsa botho ka ho hlophisa diketsahalo le kwetliso le dihlopha tsa batjha. Amnesty International Thailand e ba le maeto a batjha ho ithuta ka ditokelo tsa botho, hlophisa dikampo tsa diketso tsa tshebetso tse rutang metho ya ditokelo tsa botho, esita le ho etsa dithupello tse kenyeletsang dipale tsa motho ka mong ya ileng a tobana le ditlhekefetso tsa ditokelo tsa botho ba hae. Amnesty International Thailand e bile e tsamaisa dithupello bakeng sa bathahaselli ba batjha ba ditokelo tsa botho ho ntshetsa pele tshebediso e ntjha ya monahano le ntshetsopele ya tsebo ya ho bokella ditjhelete. Mosebetsi wa REAP mane Thailand o thusitse batjha ho ba le tsebo

ya mosebetsi ya boetapele bakeng sa batjha ho Amnesty International mme e supa kgato e hlakileng ya tswelopele ho matlafatsa batjha mane Thailand ho tshehetsa ditokelo tsa bona le ho sebeletsa ho tlisa diphetho ditjhabeng tsa bobona.

THUTO LE MATLAFATSO YA DITOKELO TSA BOTHO DI LEBISA HO PHETHO YA SETJHABA

Thuto ya ditokelo tsa botho ke motheo wa ho fumana phetoho ya setjhaba. REAP e ntlafatsa maemo a ditokelo tsa botho ka ho matlafatsa motho ka mong ho emela ditokelo tsa hae. Mona Afrika Borwa, REAP e thusitse batho ho utlwisisa le ho ba batho ba hlwahlwa ba nang le seabo ho tseba ka ditokelo tsa botho, ka ho qolleha malebana le ditokelo tsa basadi, ditokelo tsa ngwana, le ditokelo tsa batho ba phelang ka HIV le AIDS. Ka lebaka leo, motho ka mong o tsebisa kgafetsa ka diketsahalo tsa tlhekefetso ka hara ditjhaba tsa bona.

Mane Malaysia, ditokelo tsa basadi e bile taba e ikgethang tshebetso ya REAP. Esale batho ba ba le seabo mananeong a REAP, basadi ba se ba lwantshana le tlhekefetso e bakwang ke banna kapa metswalle ya bona,

bitswadi le bona ba etsa qeto ya ho baradi ba bona sekolong. Ditjhaba le tsona di kgothaletse ho hlahisa ditletlebo tsa bonae le setjhaba. Mane Malaysia, ditjhaba jwale di hlokomela hore din a le hona ho ba le faele ya ditletlebo ho makgotla a lehae malebana le tihoko ya ditlhoko tsa motheo esita le bodulo. REAP e thusitse ho fetola kgotso hore e be ketso.

'Moo ke phelang teng, ke a tseba hore ntho e itseng ha e a loka ha ke e bona, empa dithupello tsa Amnesty International di nthuta hore ke lokela ho tseba ho sebetsana le ntho eo.'

Ya nang le seabo selekaneng sa REAP mane Thailand

'Amnesty International e fetotse bophelo ba ka ka ho phethahala. Ke hlokometse hore ho na le mseebetsinyana eon ka e tsebang, thea eo nka e sebedisang, empa hoo eleng ha bohlokwa haholo ke kamoo nka thusang dihlopha tsa mahlatsipa ka teng. Ke hlokometse hore ho na le dintho tse ngata tseo nka di etsetsang batho ba bang le tseo re ka di abelanang.'

Ya nang le seabo tshebetso ya REAP mane Malaysia

Ba nang le seabo ho REAP ba ba teng kopanong ka ntle ho meaho ya boemedi ba Zimbabwe mane Pretoria, Afrika Borwa, e le ho tshhetsa ditokelo tsa batshireletsi ba ditokelo tsabotho mane Zimbabwe.

'Jwale ke sebetsa hammoho le bana ba setjhaba sa heso mm eke ba hlokomedisa ka HIV/AIDS, ke a ba ruta le ho ba tjhakela malapeng.'

Ya nang le seabo tshebetso ya REAP mane Afrika Bowa

DIKGOTHALETSO

DIKGOTHALETSO TSA MOTHEO TSE TSWANG REAP

■ **Hopola hore thuto ya ditokelo tsa botho ke thuto ya kgale ya bophelo.**

Thuto ya ditokelo tsa botho e reretswe ho tlisa phetoho ya maikutlo esita le tsebo le tsebo ya mesebetsi. O se ke wa lebella diphetho ka bosiu bo le bong ka lebaka le hore tshebetso ena e nka nako e telele empa e hlahisa diphetho tse tshwarellang nako e telele.

■ **Fumana mekgatlo ya lehae e nang le merero le sepheo se tshwanang le sena, ikopanye le yona ho fihlella ditlhoko tsa setjhaba ka bophara ba sona.**

Moo mekgatlo ya setjhaba e nang le tshebetso tse fapaneng e kopanang bakeng sa thuto ya ditokelo tsa botho, batho ba eketsehileng ba ba le hona ho sebedisa le ho ntshetsapele le ho tshireletsa ditokelo tsa botho. Amnesty International hammoho le ba bang le selekane le yona ba lehae e

ka ntshetsa pele dikateng tsa tshebetso ya yona ho fihlella ditabatabelo tsa setjhaba sa yona.

■ **Etsa hore batjha ba be le seabo ka ditsela tse molemo. Batjha ba ka eketsa sehlahlo le boikitlaetso matsholong mme e ka ba bakgotlaetsi ba matla ba ditokelo tsa botho e le ho hlahisa diphetho.**

Batjha ba na le seabo sa bohlokwa bakeng sa ho hlahisa diphetho tsa setjhaba. Batjha ke sehlopha sa motheo sa ho hodisa boitsebelo ba boetapele, ho eketsa mesebetsi le diketso esita le ho theha moya kapa moetlo wa ditokelo tsa botho.

■ **Bopella mekgwa ya Amnesty International ditlhokong tsa lehae esita le maemo e le ho etsa bonnete ba hore ho ba le diphetho tse tshwanelehileng tse tshwarellang ka nako tsohle.**

Dibakeng tseo eseng tsa thuto e tlwaelehileng, mekgwa ya thuto ya ditokelo tsa botho e ka bopellwa ho rarolla ditletlebo tsa ditokelo tsa botho tsa lehae le ho totobatsa ditlhoko tsa bohlokwa tsa batho esita le ditjhaba tsa bona.

Amnesty International ke mekgatlo wa lefatshe lohle wa batho ba 2.2 miliyone dinaheng tse fetang 150 le dibaka tse nkang matsholo a ho tsetela le ho fedisa tshetso ya ditokelo tsa botho.

Tjhebelopele ya rona ke hore motho ka mong a be le monyetla wa ditokelo tsohle tse kenyeleditsweng Phatlalatsong ya Kakaretso ya Ditokelo tsa Botho esita le maemo a mang a matjhaba a ditokelo tsa botho.

Re itshetlehile ka mmuso ofe kapa ofe, mohopolo wa sepolotiki, thahasello ya moruo kapa bodumedi – e lefellowang haholoholo ke ditho tsa rona le dinyehelo tsa setjhaba.

Pherekong 2010
Index: POL 32/001/2010

Amnesty International Secretariat
Peter Benenson House
1 Easton Street
London WC1X 0DW
United Kingdom
www.amnesty.org

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

